



บทที่ 2

วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เรื่องที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการสอนโดยทั่วไป และการสอนวิชาพลศึกษาคือ ความหมายและความสำคัญของการสอน รูปแบบของการสอนที่เป็นระบบ ลักษณะและหลักการสอนที่ดี คุณลักษณะของครูที่เกี่ยวข้องกับการสอน และการประเมินพฤติกรรมกรรมการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการสอน

การสอนเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งต่อการเป็นครู ครูจะมีความภูมิใจในความสามารถของตนมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับงานสอนเป็นสำคัญ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำการสอนครูทั้งหลายมักจะเอาใจใส่คนควา เนื้อหาวิชา จุดมุ่งหมายของการสอน เลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนจึงเห็นได้ว่า งานครูนั้นมีความผูกพันกับการสอนอย่างมากที่สุด ดังที่ สังก อุทรานันท์ กล่าววว่า "คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน นับว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูโดยตรง กล่าวคือ ถ้าไม่ให้ความสำคัญแก่คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนแล้ว อาจกล่าวได้ว่าใคร ๆ ก็เป็นครูได้ ความเข้าใจผิดเช่นนี้จะทำให้อาชีพครูมีความสำคัญน้อยลง"¹

นักการศึกษาทั้งหลายได้ให้ความหมายของการสอนไว้หลายแง่หลายมุม บ้างก็เน้นที่การถ่ายทอดกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการสอน การสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน ซึ่งนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของคำว่า "การสอน" ตามแนวคิดของแต่ละคน เช่น

¹ สังก อุทรานันท์, การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 3.

อลงกร จันทารมย์ ให้ความหมายว่า "การสอนคือการช่วยใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถกระทำไ้หลายวิธี เช่น การจัดประสบการณ์ชีวิตให้นักเรียน การถ่ายทอดความรู้ การฝึกให้ขบคิดปัญหาต่าง ๆ การจัดสถานการณ์ให้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา"¹

ละอ อ การุณยะวนิช และคณะ ให้ความหมายว่า "การสอนหมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่กระทำ หรือส่งเสริม หรือการอำนวยความสะดวกให้บุคคลได้เจริญงอกงามขึ้นมา โดยความหมายทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และสามารถปรับตัวเองให้ชีวิตมีความสุขดังกล่าว"²

กู๊ด (Good) ให้ความหมายของการสอนอีกแนวหนึ่งว่า การสอนคือการจัดประสบการณ์หรือสภาพการณ์ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างขึ้น หรือการสอนเป็นศิลปะที่ช่วยใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนและจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมหลายอย่าง เพื่อใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ที่สุด³

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่า การสอนเป็นวิธีการที่ทำให้ใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นโดยเป็นลำดับขั้นตอน มีการเปรียบเทียบ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ และทำให้เกิดปัญญาในที่ที่สุด

¹อลงกร จันทารมย์, "การสอนที่มีประสิทธิภาพ," สารพัฒนาหลักสูตร (กุมภาพันธ์ 2526) : 35.

²ละอ อ การุณยะวนิช และคณะ, วิธีสอนทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2518), หน้า 41.

³Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw Hill Book Co., 1973), p. 552.

หรือความหมายของการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษาในหลักสูตรใหม่นั้น เป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ มีมโนทัศน์ต่อเรื่องที่เรียน เป็นอย่างค้ำส่งเสริมให้นักเรียนได้เจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเน้นที่วิธีการเสาะแสวงหาความรู้ด้วยการฝึกให้ใช้ความสามารถในการคิด ฝึกการแก้ปัญหา ฝึกทักษะโดยการปฏิบัติจริง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นคุณลักษณะที่ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต

รูปแบบของการสอนที่เป็นระบบ

การจัดการเรียนการสอนเป็นระบบมีรูปแบบยอมทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนสามารถควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนเป็นความพยายามอย่างหนึ่ง ที่ทำให้การสอนพัฒนาจากศิลปะ ให้เป็นศาสตร์มากขึ้น กล่าวคือ ทำให้การสอนมีหลักเกณฑ์ มีระเบียบวิธีสอนง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ สังก อุทรานันท์ ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "ระบบการเรียนการสอนก็คือการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้"¹ นอกจากนั้น ปีเตอร์ (Peter) กล่าวว่า การสอนของครูจะได้อผลดีนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการสอน ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนและความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนการสอนรวมทั้งเข้าใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง²

การจัดการเรียนการสอนเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู ทำให้ครูทราบถึงการนำเอาคุณเกณฑ์ ทฤษฎีการสอนไปประยุกต์ใช้ในการสอนของตนอย่างถูกต้อง ทำให้การสอนเป็นกระบวนการที่มีหลักเกณฑ์

¹ สังก อุทรานันท์, การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ, หน้า 5.

² Laurence J. Peter, Competencies for Teaching : Classroom Instruction (Belmont California : Wadsworth Publishing, 1975), p. 189.

ไคมีนักรศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศได้เสนอรูปแบบการสอนทั่วไป ดังนี้

คิบเลอร์ (Kibler) และคณะ ได้เสนอรูปแบบของการสอนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน เพื่อกำหนดเป้าหมายทิศทาง
2. การประเมินผลการเรียนก่อนสอน เพื่อทราบพื้นฐานผู้เรียน
3. การดำเนินการสอน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน
4. การประเมินผล เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า
5. ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอน¹

เพียร์ซ และโลเบอร์ (Pierce and Lorber) ได้พัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของนักการศึกษาหลายคน มาเป็นรูปแบบของตนเองที่เรียกว่า รูปแบบการสอนที่เป็นเหตุผล (A Logical Instructional Model) โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

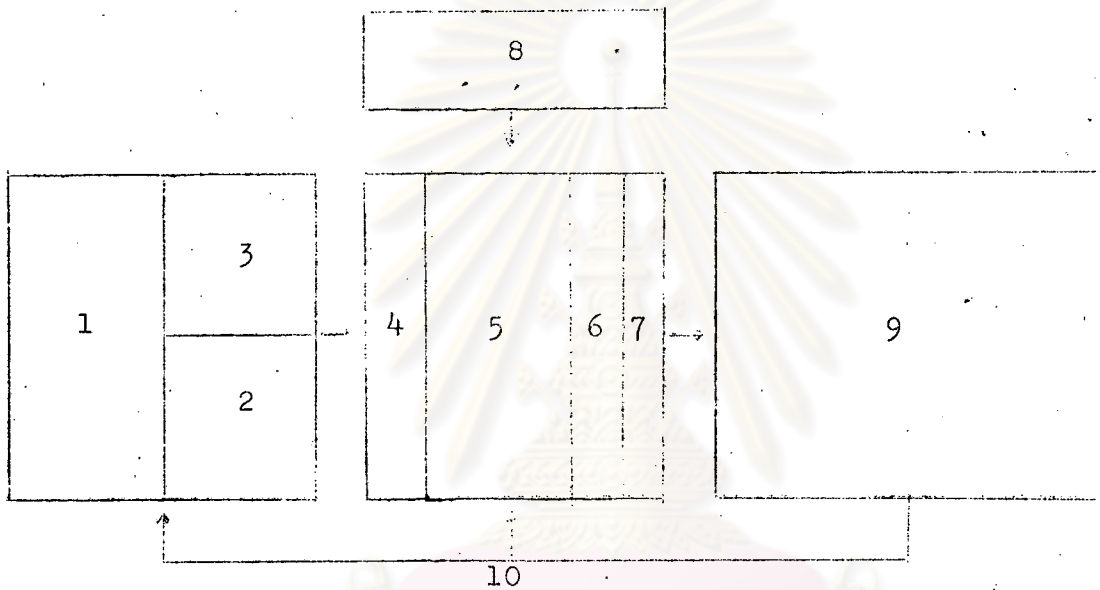
1. เขียนวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างชัดเจน
2. ประเมินผลก่อนการเรียน ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ นั้นหรือยัง ถ้าต้องการให้ผู้เรียนทำงานเพิ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนทำงานเพิ่ม
3. ขึ้นดำเนินการสอน
4. ประเมินผลหลังการสอน ถ้าผู้เรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ให้สอนอีกครั้งหนึ่ง หรือสอนให้จนกว่าบรรลุวัตถุประสงค์
5. ดำเนินการสอนต่อไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อต่อไป โดยให้สัมพันธ์กับการประเมินผลก่อนการเรียนทุกครั้ง²

¹Robert J. Kibler, Larry L. Barker., and David T. Miles, Behaviors Objectives and Instruction (Boston : Allyn & Bacon, 1970), p. 3.

²Walter D. Pierce, Michael A. Lorber, Objectives and Methods for Secondary Teaching (New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1977), p. 4.

สจ๊วค อุตหรานันท์ ผู้เชียวชาอูทางคานหลักสูตรและการสอนของประเศไทย คนหนึ่งไค้จ้คองค้ประกอบที่จ้าเป็นสำหรบระบบการสอ นพร้อมทั้งความสั้มพัันธ์ขององค้ ประกอบคั้งในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 องค้ประกอบของระบบการสอ นของ สจ๊วค อุตหรานันท์



คำอธิบายประกอบแผนภูมิที่ 1

- | | |
|-------------------------|-----------------------------------|
| 1. ลักษณะผู้เรียน | 6. การเสริมสร้างทักษะ |
| 2. จุดมุ่งหมายของการสอน | 7. กิจกรรมสนับสนุน |
| 3. เนื้อหาสาระที่สอน | 8. การควบคุมและตรวจสอบ |
| 4. การเตรียมความพร้อม | 9. สั้มฤทธิผลของการสอน |
| 5. คำเนนการสอ น | 10. การปรับปรุงแก้ไข ¹ |

¹สจ๊วค อุตหรานันท์, การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ, หน้า

จากที่ได้ศึกษารูปแบบของการสอนมาแล้ว ทำให้ทราบว่าการสอนนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายอย่าง

รัชชัย ชัยจิรฉายากุล กล่าวว่าการสอนจะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอน
2. นักเรียน
3. เนื้อหาสาระ
4. กิจกรรมการสอน
5. การเรียนรู้¹

ทวีป อภิลิทธิ กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. สื่อการเรียนและอุปกรณ์การสอน
5. การวัดผลและประเมินผล

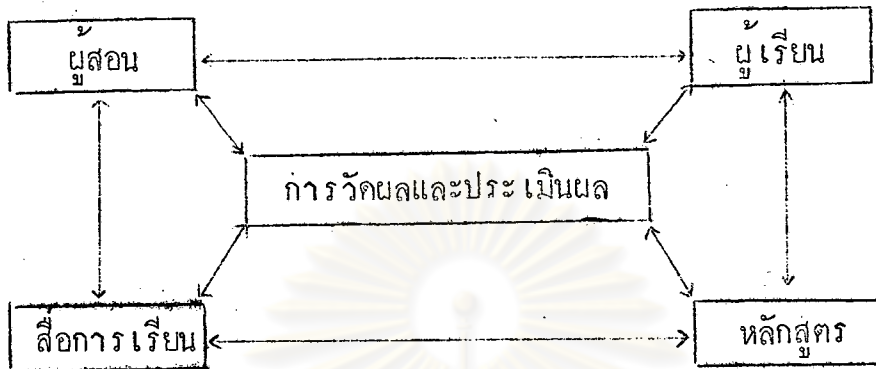
โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันดังในแผนภูมิที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹รัชชัย ชัยจิรฉายากุล, จุดหมายสำหรับการเรียนการสอนและพัฒนา

หลักสูตร : แนวคิดและแนวปฏิบัติ (ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, [ม.ป.ท.]), หน้า 147.

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการสอน¹



แต่ถ้าพิจารณาถึงองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนทั้งระบบ แต่ละระบบมีหน้าที่สัมพันธ์กัน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 อย่างดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) ประกอบด้วย ครู นักเรียน หลักสูตร และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

2. กระบวนการดำเนินงาน (Process) ส่วนนี้เป็นการนำเอาตัวป้อนมาปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้เกิดผลตามที่ต้องการหรือเป็นการดำเนินการสอนนั่นเอง ส่วนนี้ประกอบด้วยการเตรียมความพร้อม การให้เนื้อหาสาระใหม่ การเสริมสร้างทักษะกิจกรรมสนับสนุน

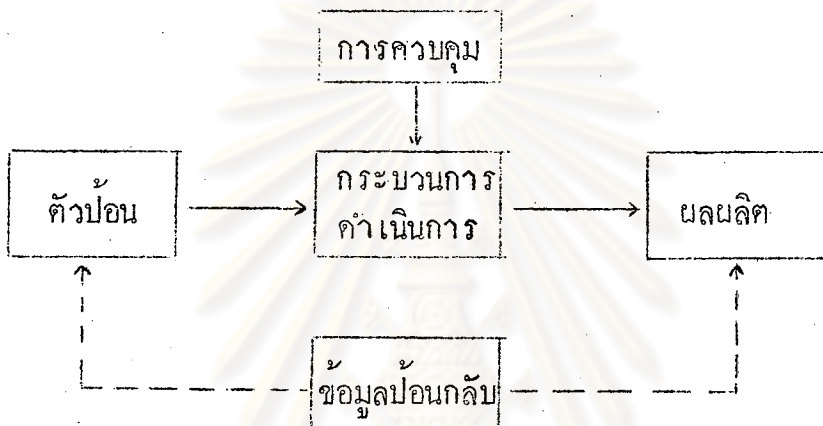
3. การควบคุม (Control) การควบคุมระบบการเรียนการสอน หมายถึงการที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การใช้คำถามต่าง ๆ การเสริมสร้างกำลังใจ การตรวจสอบความรู้ของผู้เรียน

4. ผลผลิต (Output) ผลผลิตของการสอนคือ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะ เจตคติ ผลผลิตที่ได้จากการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จะเป็นการบอกพื้นฐานความสามารถของผู้เรียน ที่จะเรียนในเรื่องอื่นต่อไปอีกด้วย

¹ทวีป อภิลิทธิ์, พุทธศาสตร์การสอน (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2524), หน้า 14-21.

5. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นส่วนที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการสอนเพื่อปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนต่อไป โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันดังในแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของระบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์¹



ลักษณะและหลักการสอนที่ดี

ลักษณะและหลักการสอนของครูย่อมมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมกรรมการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างยิ่ง ครูที่มีลักษณะและหลักการสอนที่ดีย่อมแสดงพฤติกรรมกรรมการสอนที่มีผลทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามไปด้วย ถึงแม้ว่าลักษณะและหลักการสอนโดยทั่วไปเป็นสิ่งประจำตัวครูแต่ละคน ยากต่อการเปลี่ยนแปลงในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งที่เราเคยได้ยินมาว่า การสอนเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

ฉะนั้น การศึกษาหาวิธีปรับปรุงการสอนโดยยึดลักษณะและหลักการสอนที่ดี เป็นแนวทางที่จะทำให้การสอนและพฤติกรรมกรรมการสอนที่แสดงออกในชั้นเรียนดีขึ้น หรือ

¹สังัก อุทรานันท์, การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ, หน้า

อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นการทำให้ศิลปะการสอนเป็นศาสตร์มากขึ้น มีระเบียบกฎเกณฑ์
ง่ายต่อการนำไปใช้ ไคมีนักการศึกษาหลายคนกล่าวถึงลักษณะและหลักการสอนที่ดี ดังนี้

บารุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์ กล่าวถึงหลักการสอนทั่วไปที่ครู
พึงกระทำมีดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้
2. สอนจากสิ่งง่ายไปหาสิ่งยาก
3. สอนจากสิ่งที่มีตัวตนไปหาสิ่งที่ไม่มีตัวตน
4. สอนจากสิ่งที่พบเห็นไปหา เหตุผล
5. สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งซับซ้อน
6. สอนเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก
7. สอนให้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า
8. สอนให้สนุกน่าสนใจ
9. สอนโดยครูบอกให้น้อยที่สุด
10. สอนให้นักเรียนเรียนโดยการกระทำ¹

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงลักษณะของการสอนที่ดี มีดังนี้

1. การสอนที่ดี ต้องมีความมุ่งหมายของบทเรียน และให้มีการเตรียมเนื้อหา อุปกรณ์ การประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น
2. การสอนที่ดีต้องยึดเด็กเป็นหลัก
3. การสอนที่ดี ครูต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้
4. การสอนที่ดี ควรมุ่งให้เด็กได้ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ
5. การสอนที่ดี ต้องเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่
6. การสอนที่ดี ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดค้นหา เหตุผลความ

เป็นไป

¹บารุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กินาวงศ์, ระเบียบวิธีสอนทั่วไป
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2525), หน้า 119.

7. การสอนที่ดี ควรจะสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
8. การสอนที่ดี ย่อมต้องช่วยให้นักเรียน เกิดความสนใจในสิ่งที่เรียน
9. การสอนที่ดี ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน

มีส่วนในการดำเนินกิจกรรม

10. การสอนที่ดี ไม่ควรยึดมั่นอยู่แต่เพียงวิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง
11. การสอนที่ดี จะต้องมีการประเมินผลตลอดเวลา
12. การสอนที่ดี ย่อมเริ่มต้นจากการตั้งความมุ่งหมาย การกำหนดวิธีสอน การใช้อุปกรณ์ และการวัดผลให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตร โครงการสอน และประมวลการสอน¹

ชาดูชัย ศรีไสยเพชร ได้เสนอแนวลักษณะการสอนที่ดีอีกแนวหนึ่ง มีดังนี้

1. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงมากที่สุด
2. ต้องมีจุดประสงค์ของบทเรียน
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ต้องมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา
5. ต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
6. ต้องมีสื่อการสอน
7. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนทำงาน เป็นหมู่คณะ
8. ต้องมุ่งให้เกิดใ้ได้รับทั้งความรู้ ทักษะ และ เจตคติที่ดี
9. ต้องใช้วิธีสอนหลายแบบปนกัน
10. ต้องมีกิจกรรมให้นักเรียนทำ
11. ต้องมีการจูงใจ
12. ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดหา เหตุผล
13. ต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับการเรียนรู้

¹ บารุง กัดกเจริญ และฉวีวรรณ กินาวังศ์, ระเบียบวิธีสอนทั่วไป,



14. ต้องส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ
15. ควรสอนให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสมากที่สุด
16. สอนตามกฎแห่งการเรียนรู้
17. ต้องส่งเสริมให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง
18. ต้องสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
19. ต้องมีการเร้าความสนใจก่อนทำการสอนเสมอ¹

สุภาพ วาดเขียน กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ผู้สอนจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 อย่างคือ

1. สอนทำไม ในการสอนนั้นผู้สอนจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดหมายปลายทางไว้อย่างชัดเจน
2. สอนอะไร ผู้สอนจะต้องวางแผนเตรียมการสอน เนื้อหาวิชาไว้ให้สมบูรณ์ ในส่วนนี้ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาการเป็นอย่างดี สามารถจำแนกและวิเคราะห์เนื้อหา มีการจัดลำดับ จักกิจกรรมการสอนอย่างเป็นระบบ
3. สอนอย่างไร การสอนนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักการสอน ศิลปะของการสอน การจักกิจกรรม การจักอุปกรณ์ การสร้างแรงจูงใจ การจักประสบการณ์การเรียนรู้
4. สอนแล้วได้ผลอย่างไร ผู้สอนจะต้องทราบอย่างแน่ชัดตั้งแต่ก่อนลงมือสอนว่าการจักกิจกรรมสอนนั้นได้ผลอย่างไร มีมาตรฐานหรือแบบฉบับที่แท้จริงอยู่ตรงไหน และในการกระทำครั้งนี้หรือการปฏิบัติการสอนครั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ตามที่ต้องการไว้ในระดับใดจึงจะเป็นที่เหมาะสม²

¹ชาดูชัย ศรีไสยเพชร, ทักษะและเทคนิคการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, 2525), หน้า 103-104.

²สุภาพ วาดเขียน, ทำอย่างไร นิสิต นักศึกษาครู จึงจะสอนได้ดี, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 63.

สำหรับการสอนวิชาพลศึกษานั้นสามารถนำหลักการและลักษณะของการสอน
ทั่วไปมาเป็นบรรทัดฐานได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าพลศึกษามีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการศึกษา
อื่น ๆ เช่นกัน แต่ลักษณะการสอนวิชาพลศึกษาย่อมมีความแตกต่างจากการสอนวิชาอื่นๆ
อยู่บ้าง

วรัทที เพียรชอบ ได้ให้คำแนะนำในการสอนวิชาพลศึกษาให้โคศลที ครู
จะต้องปฏิบัติตามลักษณะต่อไปนี้

1. การสอนแต่ละครั้งครูจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่ชัด
2. ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมเข้าร่วมในกิจกรรมการสอนอย่างทั่วถึง
3. ทำบทเรียนให้สนุกสนาน จัดบรรยากาศการเรียนเป็นกันเอง
4. ครูสอนวิชาพลศึกษาต้องสามารถวิเคราะห์ทักษะการเคลื่อนไหว
ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามได้เป็นลำดับขั้นตอน
5. การสอนพลศึกษาควรให้นักเรียนได้แสดงออกได้พอสมควร
บรรยากาศเต็มไปด้วยความสนุกสนานตื่นเต้นไปค้ำกิจกรรมการสอน
6. ถ้าหากครูพลศึกษาชนกหวัด ควรใช้เมื่อจำเป็นใช้ให้เหมาะสม
เท่านั้น
7. ครูสอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนทุกคน
8. ครูควรเคารพและเชื่อในความสามารถของนักเรียน ว่านักเรียน
ทุกคนมีความสามารถ
9. นักเรียนที่มาเรียนพลศึกษา เป็นนักเรียนที่ต้องการเล่นหรือออก
กำลังกาย ฉะนั้น ครูไม่ควรใช้เวลานี้พูดคุยหรือบรรยายมากเกินไป
ควรให้นักเรียนรวมกิจกรรมทันที
10. ครูสอนพลศึกษาควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้นักเรียนมี
ความสำเร็จในการเรียน
11. การสอนครูควรเนนทาทางที่ถูกต้องมากกว่าผิด และช่วยเหลือแนะนำ
นักเรียนให้ทั่วถึง
12. ถ้ามีการอธิบายกติกาการเล่น ควรเป็นไปอย่างสั้น ๆ เฉพาะ
ที่จำเป็นถ้าหากเป็นไปไ้ควรได้มีโอกาสรวมอภิปรายกติกาหรือปัญหาการ
เล่นหลังจากเล่นกีฬาแล้ว
13. การสอนวิชาพลศึกษาทุกครั้ง ครูควรช่วยโอกาสจากสภาพการณ์
จริง ๆ ที่เกิดขึ้น ปลูกฝังคุณธรรมในตัวนักเรียนควบคู่กันไปด้วย
14. ในการสอนครูต้องคำนึงว่า สอนนักเรียนเพื่อให้ได้รับการศึกษา
โดยวิธีการทางพลศึกษา ครูพลศึกษามีโซครูสอนฟุตบอล บาสเกตบอล
หรือครูกีฬาอื่น ๆ

15: ครูพลศึกษาจะต้องสอน จะต้องช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถบรรลุผล ใคตามที่กำหนดไว้อย่างน้อยหนึ่งอย่าง¹

วิชาพลศึกษา เป็นการศึกษาอย่างหนึ่งที่ใช้กิจกรรมทางกายหรือการเล่นกีฬา เป็นสื่อการเรียนรู้ การสอนจึงเน้นให้ นักเรียนมีทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย ในการ สอนทักษะการ เคลื่อนไหวร่างกายนั้นมีขั้นตอนและหลักการ เป็นไปตามลำดับคือ

1. ครูสอนจะต้องสร้างความศรัทธาในทักษะนั้น ๆ
2. ให้รับรู้มีประสบการณ์จากทักษะใหญ่ เป็นส่วนรวมเสียก่อน
3. วิเคราะห์การแสดงท่าทางในทักษะต่าง ๆ
4. ฝึกทักษะในส่วนที่ต้องการก่อน
5. วิเคราะห์การแสดงท่าทางต่อเนื่องกันไป
6. แสดงให้เห็นทักษะส่วนรวมอีกครั้ง
7. วิเคราะห์ท่าทางอีกครั้ง
8. ฝึกทักษะในส่วนที่ต้องการอีก
9. วิเคราะห์และจัดสาธิตทักษะในส่วนรวมให้นัก เรียนปฏิบัติตาม

ไฉน²

นอกจากนั้น ศึกษาพิเศษ³ เขตการศึกษา 2 ได้กล่าวถึงหลักการสอนทักษะ การเคลื่อนไหวมีขั้นตอน เป็นลำดับดังนี้

1. การให้ความรู้ที่เป็นหลักการกฎเกณฑ์ รายละเอียดต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ กติกา และสิ่งที่ต้องปฏิบัติอันจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ
2. การฝึกทักษะ เริ่มจากการฝึกทักษะย่อย ๆ ที่สำคัญ แล้วฝึกทักษะ รวม ซึ่งเป็นการนำทักษะย่อยมาสัมพันธ์กัน

¹ วรศักดิ์ เพียรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา, หน้า 110-111.

² Clyde Knapp, Patricia Hagman Leonhard, Teaching Physical Education in Secondary Schools (New York : McGraw Hill, 1968), pp. 148-150.

3. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกหลังจาก เรียนรู้ใน 2 ชั้นแรกมาแล้ว เพื่อให้เกิดความชำนาญ แคล่วคล่อง และถูกต้องมากขึ้น นอกจากนี้แล้วสิ่งที่จำเป็นต่อการฝึกการพัฒนาการเคลื่อนไหว ไ้แก่ การตีหม แกผู้เรียนในขณะปฏิบัติ โดยครูจะต้องไปตั้งช่วงให้คำติชมนานเกินไป เพราะจะทำให้ ผู้เรียนไม่สามารถจำพฤติกรรมที่ผิดพลาดและควรปรับปรุงให้ดีขึ้น¹

จรรยาพร ธรณินทร์ ได้ให้หลักการสอนวิชาพลศึกษา เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยกล่าวว่า

การสอนทักษะกีฬาไมได้มุ่งให้ทุกคนเป็นนักกีฬายอดเยี่ยมในระดับสูง หลักสูตรมุ่งเน้นเรื่องสุขภาพและพละนามิยามมากกว่าความเป็นเลิศทางกีฬา นั้น เพียงให้เล่นกีฬา เป็น มีทักษะพื้นฐานที่ถูกต้อง ถูกกีฬา เป็น มีน้ำใจนักกีฬา เขาใจจะเปรียบกติกากการ เล่นกีฬาควยความสนุกสนาน มีเจตคติที่ดีต่อวิชา พลศึกษาซึ่งเป็นวิชาการแขนงหนึ่ง การสอนไมควรเคร่งเครียด การสร้าง บุรยากาศทางวิชาการ และการสร้างความปลอดภัย สร้างนิสัยในการเรียน ที่เหมาะสมกระตุ้นให้เกิดความเบื่อหน่าย ควรสอนแนวคิดความรู้และ ระเบียบกติกาก หรือหลักการต่าง ๆ ทางวิชาพลศึกษาสอดคล้องไปกับการ สอนทักษะกีฬา การฝึกทักษะกีฬาเพื่อให้มีจิตใจรัก มีนิสัยชอบการนำกีฬา ไปใช้ในการเล่นเพื่อสุขภาพ เพื่อความสนุกสนาน พักผ่อนหย่อนใจและใช้ กิจกรรรมกีฬาเป็นสื่อที่ดีในสังคม การสอนเน้นการปฏิบัติการเล่นเป็นหมู่ เป็นกลุ่มและเป็นทีมใ้มาก²

จะเห็นได้ว่าการสอนนั้นเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่ง ที่ทำให้ผู้สอนกับผู้เรียน เกิดปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์การ สอนที่ดีมีหลัก เกณฑ์ดังกล่าว จะมีส่วนให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาตลอดไป

ฉะนั้น การสอนมิใช่เพียงแต่การนำความรู้มาบอกให้นักเรียนทราบเท่านั้น หรือการสอนวิชาพลศึกษามีวิชาการ เล่นกีฬาให้นักเรียนรู้แล้วปฏิบัติตามเพียงเท่านั้น

¹ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 2, "การสอนโดยจุดประสงค์," สารพัฒนา หลักสูตร (กรกฎาคม 2525) : 25-26.

²จรรยาพร ธรณินทร์, "แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา," วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ (เมษายน 2525) : 30.

การสอนเป็นกระบวนการที่ครูจะต้องคำนึงอย่างมาก จุดอ่อนประการหนึ่งของการจัดการศึกษาก็คือ ครูผู้สอนไม่สนใจระบบการสอนที่ดี กล่าวคือ ครูหลายคนยังคงสอนไปตามสัญชาตญาณหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสอนแบบเก่าในหลักสูตรใหม่นั้นเอง

คุณลักษณะของครูที่เกี่ยวกับการสอน

คุณลักษณะของครูก้นข้าง ๆ จะมีผลโดยตรงต่อการสอน ตลอดจนการแสดงผลพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวรวมถึงความสามารถของครู ซึ่งแสดงออกในด้านความรู้ ความเข้าใจ มโนทัศน์ ทักษะ และบุคลิกภาพของครูโดยทั่วไป ซึ่งนักการศึกษาหลายคน ได้เสนอแนวคิดไว้อย่างมาก ดังจะกล่าวต่อไป

สาโรช บัวศรี ได้กล่าวถึงสมรรถภาพในการเป็นครูไว้ในคำปราศรัยเนื่องในโอกาสเปิดภาคเรียนใหม่ ปีการศึกษา 2516 ดังนี้

1. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี คือ ต้องรู้จักใช้จิตวิทยาวิธีสอน วิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน
2. สามารถปกครอง แนะนำ และอบรมลูกศิษย์ได้
3. มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนได้
4. มีความสามารถติดต่อกับคนในชุมชนได้
5. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพได้ คือ สามารถที่จะกล่าวอธิบาย โต้เถียงและเขียนเกี่ยวกับอาชีพได้

อัจฉรา ประไพตระกูล กล่าวถึงคุณสมบัติของครูที่ดีตามหลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาควรประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ครูควรสามารถตีความ จุดหมายของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายเฉพาะวิชามาเป็นพฤติกรรมได้
2. ควรรู้จักเลือกเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับระดับชั้น เพื่อศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติม ไม่ยึดตำราเล่มเดียวในการสอน

¹สาโรช บัวศรี, คำปราศรัยของอธิบดีกรมการฝึกหัดครู เนื่องในโอกาสเปิดปีการศึกษา 2516 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516), หน้า 4-5.

3. วิธีสอนของครูตามหลักสูตรใหม่นั้น ครูจะต้องศึกษาวิธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ และรู้จักเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ ครูควรศึกษา เทคนิคในการสอนหลาย ๆ อย่าง

4. ในด้านการสอนนั้น ครูจะต้องเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวาง รู้จักสัมพันธ์ เนื้อหาวิชาฝึกให้นักเรียนรู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

5. ในการสอนบางสายวิชา เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ มีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ครูควรมีวิธีการสอนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละครั้งที่สอน

6. ในด้านการวัดผลและประเมินผล ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้ถ่องแท้ ต้องกำหนดเกณฑ์วัดผลให้แน่นอน จะมีการวัดผลอย่างไร หาวิธีปฏิบัติใ้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

7. ประการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดในการสอนของครู คือ ความมีชีวิตชีวา ความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ สัมกับที่เป็นครูในยุคการเปลี่ยนแปลงของสังคมระบอบประชาธิปไตย¹

พนัส หันนาคินทร์ ไก่กล่าวถึงลักษณะครูที่ดีในทัศนะของนักการศึกษา และนักเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. ครูที่ดีในทัศนะของนักการศึกษา สรุปได้ดังนี้คือ

1.1 คุณสมบัติส่วนตัว ครูที่ดีควรมีความประพฤติดี มีสติปัญญาสูง สุขภาพทางกาย ทางจิต บุคลิกภาพดี มีความตรงต่อเวลา มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนมีความสามารถในการพูด

¹ อัจฉรา ประไพตระกูล, "ครูกับหลักสูตรใหม่," วารสารครูศาสตร์ (พฤศจิกายน-ธันวาคม, 2521) : 82-83.

1.2 คุณสมบัติทางค่านางานอาชีพ ควรมีความรู้ในวิชาที่สอน
วิธีสอน ตลอดจนวิธีประเมินผล มีความคิดริเริ่ม และมีความสนใจต่องานอาชีพ

1.3 ครูควรมีความสามารถในการดำเนินการสอน คือ มีความ
สามารถที่จะปรับบทเรียนให้เข้ากับนักเรียน สามารถเข้าใจนักเรียน และมีความสามารถ
ในการดำเนินการสอนในชั้นเรียน

1.4 ครูมีความสามารถทำงานร่วมกับคนอื่น ทั้งนักเรียน คณะครู
ผู้ปกครองและบุคคลภายนอก

2. ครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมีดังนี้คือ มีความร่วมมือกับนักเรียน มี
ความเมตตาปรานี อ่อนน้อม มีความสนใจกว้าง รอบรู้ มีรูปร่างหน้าตาดี มีความยุติธรรม
มีอารมณ์ขัน มีความคงเส้นคงวาในการปฏิบัติต่อนักเรียน สนใจและเข้าใจปัญหาของนักเรียน
รู้จักยกย่องนักเรียนในโอกาสอันควร และมีความสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจให้
นักเรียน มีศรัทธาต่องานที่ทำ และสามารถปฏิบัติตนตามที่สอนได้¹

สมบุรณ์ ตันยะ กล่าวถึงสมรรถภาพค่านางานการสอนของครู ซึ่งอาจจะแยกองค์
ประกอบได้เป็นสองส่วนควบคู่กันคือ

1. สมรรถภาพค่านางานความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอนนักเรียน
2. สมรรถภาพค่านางานความสามารถในการจัดกระบวนการเรียน
การสอน²

ในการที่ครูจะสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ตาม
จุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ อีกมาก ซึ่ง
พอสรุปได้ดังนี้

¹พนัส ทัศนาคินทร์, การมัธยมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2524), หน้า 232-240.

²สมบุรณ์ ตันยะ, "การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถ
ภาพค่านางานการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษฎิบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524), หน้า 62.

1. สมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ การตั้งใจและเสริมแรง รวมทั้งการนำความรู้ความเข้าใจเหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

2. สมรรถภาพด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการนำเข้าสู่บทเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน การใช้วิธีสอนและกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3. สมรรถภาพด้านการวางแผนการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน แผนการสอน บันทึกการสอน

4. สมรรถภาพด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งความสามารถในการสร้าง จัดทำ บำรุงรักษา และการใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อม ระดับการพัฒนาของผู้เรียน

5. สมรรถภาพด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้าง การใช้เครื่องมือวัดผล การแปลความหมายจากการวัดผล การประเมินผลการเรียนการสอน การประเมินคุณภาพการสอน¹

พอฟแฮม (Popham) ได้เสนอสมรรถนะขั้นต่ำในวิชาชีพที่ครูควรมี 3 ประการได้แก่

1. มีความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

2. มีความสามารถทั้งในการ เลือกและกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสอน

¹ สมบูรณ์ ตันยะ, "การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา" หน้า 62-64.

3. มีความสามารถในการสืบค้นผลกระทบที่ไม่ได้คาดหวังจากการสอน¹

อาร์มสตรอง (Armstrong) กล่าวว่า ครูที่มีสมรรถภาพ ควรมีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความเข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน สามารถจัดกิจกรรมและสภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและสภาพสังคม มีเทคนิคการสอนนักเรียน มีเทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดี ตลอดจนนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการสอน ควรรู้วิธีการประเมินผลตนเอง ทำการศึกษาเกิดเป็นรายกรณีและมีการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับนักเรียน²

ไวแกนค์ (Weigand) กล่าวว่า ครูไม่ควรเพียงแต่จะบอกได้ว่าทักษะอะไรที่ครูควรทราบเท่านั้น แต่ครูควรหาวิธีการปรับปรุงส่งเสริมทักษะในด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น ทักษะพื้นฐาน 7 ประการที่จะส่งเสริมสมรรถนะในการเป็นครู ได้แก่ ทักษะในการใช้คำถาม ทักษะในการเสริมแรงจูงใจ ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะในการวัดและประเมินผล ทักษะในการจัดลำดับชั้นการสอน ทักษะในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และทักษะในการประเมินลำดับชั้นพัฒนาการสติปัญญาของเด็กนักเรียน³

สำหรับคุณลักษณะของครูพลศึกษา กล่าวโดยส่วนรวมแล้วไม่แตกต่างจากครูอื่น ๆ มากนัก คุณลักษณะต่าง ๆ ของครูโดยทั่วไปที่กล่าวมาแล้วนั้น ครูพลศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติตนได้เป็นอย่างดี

¹James W. Popham, "Minimal Competencies for Objectives Oriented Teacher Education Programs," The Journal of Teacher Education 25 (Spring 1974) : 68-73.

²Harold R. Armstrong, "Performance Evaluation," The National Elementary Principle 52 (February 1973) : 51-55.

³James E. Weigand, Implementing Teacher Competencies Possitive Approachs to Personalizing Education (New Jersey Englewood Cliff : Prentice-Hall, 1977), p. 6.

อย่างไรก็ตาม บทบาทและหน้าที่ของครูพลศึกษาย่อมมีส่วนแตกต่าง หรือมีคุณสมบัติพิเศษจากครูอื่น ๆ อยู่บ้าง ดังที่ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ กล่าวไว้

ครูพลศึกษานับว่าเป็นครูที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบมากกว่าครูที่สอนวิชาอื่น ๆ ในชั้นเรียน คือ นอกจากจะมีหน้าที่ใ้รับผิดชอบในการสอนในห้องเรียนตามชั่วโมงที่จัดไว้โดยตรงแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมพลศึกษาหรือกีฬา นอกเวลาเรียน ในเวลาเย็น วันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุดราชการอีกด้วย¹

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ วารสารต่าง ๆ ใ้มีนักพลศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญทางคานพลศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ดังจะใ้กล่าวต่อไปนี้

วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ ใ้กล่าวถึงครูพลศึกษาที่ใ้สามารถปฏิบัติหน้าที่และภารกิจทางการพลศึกษาใ้ดีและมีประสิทธิภาพ ควรจะมีสมรรถนะที่ใ้สำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีใ้มีความรู้ที่ ทั้งในคานวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาครู และวิชาพลศึกษา
2. เป็นผู้มีใ้มีความศรัทธาในวิชาใ้พลศึกษาอย่างแท้จริง
3. เป็นผู้มีใ้มีความรู้สึกใ้ในความรับผิดชอบสูง
4. เป็นผู้มีใ้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรคและกระตือรือร้น
5. เป็นผู้มีใ้มีบุคลิกภาพที่ใ้ดี มีสุขภาพสมบุรณ์
6. เป็นผู้มีใ้มีคุณธรรม มีจิตใจใ้โอบอ้อมอารีใ้เอื้อใ้เพื่อใ้เผื่อแผ่ และใ้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
7. เป็นผู้มีใ้รักใ้เด็ก มีอารมณ์ใ้สนุกสนานร่าใ้เริง²

ปรีชา กลิ่นรัตน ใ้กล่าวถึงคุณลักษณะพิเศษของครูพลศึกษา จะประกอบด้วยมีคุณสมบัติคุณลักษณะของนักกีฬา ใ้มีความรู้ความเข้าใจใ้ในพัฒนาการของใ้เด็ก มีทักษะทางกาย ใ้มีความอดทนทางกาย ใ้มีความกระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์ ใ้มีความรอบคอบ รู้จัก

¹ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา, หน้า 31.

² เรื่องใ้เดียวกัน, หน้า 40-43.



ทำงานแบบยืดหยุ่นได้ มีลักษณะผู้นำ มีความซื่อสัตย์ และมีความสามารถในการเคลื่อนไหวสูง¹

ผาณิต บิลมาศ ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา โดยทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" ผลปรากฏว่า คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนา ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญเรียงตามลำดับดังนี้

1. ด้านการสอน ครูพลศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพลศึกษา และรู้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา
2. ด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิต ครูพลศึกษาควรมีสมารรถภาพทางกายดี
3. ด้านวิชาการ ควรมีความรู้ในเรื่องอันตรายที่จะเกิดจากการเรียนการสอนกิจกรรมพลศึกษา และการป้องกันโรคติดต่อ
4. ด้านบุคลิกภาพ ควรควบคุมอารมณ์ได้
5. ด้านคุณธรรม ความประพฤติ ควรมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ควรมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี ร่วมมือในกิจกรรมพลศึกษา
7. ด้านการอบรม ปกครอง ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
8. ด้านการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ควรยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
9. ด้านความเชื่อมั่น และเป็นตัวของตัวเอง ควรมีความภูมิใจในอาชีพ

¹ปรีชา กลิ่นรัตน์, ประวัติและหลักการพลศึกษา, หน้า 155-156.

10. ค่านักกีฬาและความสามารถค่านักกีฬา ควรสามารถสอนและเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาได้หลายอย่าง และมีลักษณะท่าทางเป็นนักกีฬา¹

เบเลย์และฟิลด์ (Baley and Field) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีคุณสมบัติคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลทั่วไปดังนี้

— ครูพลศึกษาต้องมีสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตดี มีพลังกายพลังใจสูง เพราะต้องมึ้งงานหนัก น่าสนใจ และทำท่ายตลอดเวลา กอปรทั้งต้องทำงานทั้งในร่มและกลางแจ้ง

— ครูพลศึกษาควรมีความสามารถทักษะกีฬาต่าง ๆ ควบคู่กันมีส่วนร่วมและฝึกกิจกรรมอยู่เสมอ ยิ่งครูพลศึกษามีความชำนาญทางค่านักกีฬาค่านต่าง ๆ มากเท่าใด ยิ่งจะเป็นครูพลศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

— ครูพลศึกษาควรมีความรู้ลึกซึ้งชอบที่จะให้บริการแก่บุคคลทั่วไป ไม่แสดงท้าวางอำนาจ กระตุ้นให้เด็กแสดงออก ช่วยเหลือแนะนำเด็กให้เกิดทักษะและความชำนาญ พยายามให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะด้วยตนเอง และมีวิฤภาวะทางสติปัญญาให้ได้

— ครูพลศึกษาควรมีความเป็นผู้นำ กล้ารับความนิคพลาด ครูพลศึกษาที่ประสบความสำเร็จ คือ บุคคลยอมจะพอใจและดีใจเมื่อเห็นเด็กสนุกสนานร่าเริง

— ครูพลศึกษาควรตั้งเอาศักยภาพของนักเรียนออกมาให้ได้ พยายามให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง สนใจเด็กทั่วทุกคน ปลูกฝังให้เด็กชอบกีฬาทุกประเภท เพราะกีฬาทุกประเภทมีคุณค่าเท่า ๆ กัน

— ครูพลศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง มีบุคลิกภาพดึงดูดความสนใจและมีลักษณะของนักกีฬา ครูต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของแก่นักเรียน

— ครูพลศึกษาต้องสนใจกับบุคลิกภาพภายนอกตนเองเสมอ รักษาสมรรถภาพทางกายของตนให้ดีตลอดเวลา ควรแต่งกายเรียบร้อย สะอาดเหมาะสมตาม

¹ นานิต บิลมาศ, "คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 256-270.

สถานการณ์ และควรสำคัญอยู่ตลอดเวลาว่า ตนเองเป็นตัวแทนของวิชาชีพที่เป็นสมาชิกอยู่¹

วิลเลียมส์ (Williams) กล่าวว่า ครูพลศึกษาควรมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ควรได้รับการฝึกอบรมอยู่เสมอ ทำหน้าที่สอนพลศึกษาอย่างเต็มใจ ต้องรู้ขอบข่ายของกิจกรรมพลศึกษา เข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษา ส่งเสริมกิจกรรมพลศึกษาเพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ นอกจากนั้น ควรมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดีก่อนทำการสอนทุกครั้ง สนใจความก้าวหน้าทางวิชาการและมีประสบการณ์ทางพลศึกษาพอสมควร²

จากที่ได้ศึกษาคูณลักษณะต่าง ๆ ของครูทั่วไปและครูพลศึกษา จะเห็นได้ว่าครูพลศึกษานั้น นอกจากจะมีคุณลักษณะเช่นเดียวกับครูอื่นแล้ว ยังต้องมีคุณลักษณะพิเศษเฉพาะที่เห็นได้ชัดเจน ทั้งนี้ก็เพราะว่าลักษณะวิชาพลศึกษา กระบวนการเรียนแตกต่างจากวิชาอื่นบ้าง ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะเสริมให้ครูพลศึกษา เป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ บุษเชอร์ (Bucher) กล่าวว่า "ครูพลศึกษา คือ ครูที่ทำหน้าที่เหมือนกับครูอื่น ๆ มีหน้าที่อบรมและสั่งสอนให้ความรู้แก่นักเรียน แต่ครูพลศึกษายังต้องมีการนอกเหนือออกไปอีก คือ ช่วยนักเรียนให้เจริญเติบโต พัฒนาการทางกายทางกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์และการเป็นผู้นำ"³ ฉะนั้น การสอนวิชาพลศึกษาเป็นงานที่ต้องมีทักษะหลายอย่างประกอบกัน ครูพลศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่

¹James A. Baley., and David A. Field, Physical Education and Physical Educator (Boston : Allyn & Bacon Co., 1976), pp. 30-37.

²Jesse Feiring Williams., and Clifford L. Brownell, The Administration of Health and Physical Education (Philadelphia : W.B. Saunders Co., 1948), pp. 200-232.

³Charles A. Bucher, Foundation of Physical Education (Saint Louis : The C.V. Mosby Co., 1968), p. 592.

จะต้องมีการเรียนการฝึกหัดเฉพาะด้าน จะต้องมีความรู้ทางการศึกษาทั่วไป ความรู้เฉพาะด้านทางพลศึกษา มีทักษะที่หาอยู่ในชั้นนี้ รู้จักการสอนการอธิบายประกอบการสาธิต และเป็นผู้ที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ

การประเมินพฤติกรรมการสอน

ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก เห็นได้จากการใช้หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 นอกจากนั้น แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการศึกษาดังกล่าว ฉะนั้น ความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมทันกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นเรื่องที่ต้องกระทำอย่างรีบด่วน

การประเมินพฤติกรรมการสอนหรือการศึกษาพฤติกรรมการสอนเป็นแนวทางอันหนึ่งที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งครูทุกคนก็สามารถประเมินพฤติกรรมการสอนจากนักเรียน เพื่อนครูด้วยกัน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองของเด็ก สาธารณชน และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก

นอกจากนั้น ไออานนิส (Ioannis) ได้เสนอแนวทางสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนไว้ 4 แบบคือ

1. ศึกษาจากรายงานการประเมินผลของศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหาร
2. ศึกษาจากการสังเกตของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
3. ศึกษาจากรายงานโดยครูเอง

ประหยัด ศรีวิหะ, ชาอูซัย อาจิมสมาจารย์, "การจัดตั้งและกำรคำรงไว้ซึ่งโปรแกรมที่มีประสิทธิผลในการประเมินผลครู," สารพัฒนาหลักสูตร (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2526) : 43.

4. ศึกษาจากการประเมินของครู¹

ในบรรดากลุ่มผู้ประเมินที่ต่างกันในครั้งนี้ ได้มีผู้ศึกษาว่ากลุ่มไหนจะให้ผลการประเมินที่เชื่อถือได้มากกว่ากัน ส่วนมากจะพบว่า กลุ่มผู้เรียนสามารถประเมินอาจารย์ได้ น่าเชื่อถือกว่ากลุ่มอื่น แต่กลุ่มผู้เรียนก็มีข้อจำกัดในเรื่องความสามารถในการประเมิน กล่าวคือ สามารถเฉพาะประเมินพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นในห้องเรียนเท่านั้น² ซึ่งผลการประเมินโดยผู้เรียนเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงสูง แต่อาจจะมีความตรงต่ำ และเป็นเครื่องมือที่กล้าใช้เพื่อปรับปรุงการสอน³

ฉะนั้น การศึกษาพฤติกรรมการสอนหรือการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูจะต้องทำการประเมินจากหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อนำผลการประเมินจากกลุ่มต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบกันโดยใช้ระเบียบวิธีการหลายอย่างมาช่วย เพื่อให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรง และข้อมูลย้อนกลับจะเป็นผลมาจากการประเมินว่าควรปรับปรุงการเรียนการสอนในส่วนใดและควรจะใช้การเรียนการสอนในรูปแบบใด

การสังเกตการสอนในชั้นเรียนถือว่าเป็นวิธีหรือเทคนิคการประเมินผลครูที่สำคัญที่สุด ถ้าหากต้องการให้การสังเกตการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการวางแผนและเตรียมการเป็นอย่างดี ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะบางอย่าง

1. การได้รับความยอมรับจากครู โดยทั่วไปแล้วครูจะยอมรับการสังเกตการสอน ถ้าหากว่าทำเป็นนิจสิน ทำในรูปวิชาชีพสนับสนุนให้มีบรรยากาศของความเป็นมิตร และติดตามด้วยการอภิปรายที่มุ่งไปที่การช่วยเหลือครูต่อการชี้และแก้ปัญหา

¹Paraskevopoulos Ionnis, "How Student Rate Their Teacher," The Journal of Educational Research 62 (September 1967) : 25-29.

²อุทุมพร ทองอุไทย, การประเมินอาจารย์ : วิจัยและเครื่องมือ (กรุงเทพมหานคร : สยามมิตรการพิมพ์, 2523), หน้า 32.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

2. วัตถุประสงค์การสังเกตแต่เริ่มแรก จากผลการวิจัยและทดลองหลายแห่ง ใ้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบของครูและพฤติกรรมการสอนของครูสามารถพัฒนาได้โดยการทดลองการสังเกตเพียง 6 ครั้ง การสังเกตแต่ละครั้งควรรีใช้เวลา 20-40 นาที

3. วางแผนสังเกตการสอนของครูทุกคน จัดให้มีการสังเกตและประเมินผลครู แม้กระทั่งครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากที่สุด ซึ่งจะมีผลทำให้รูวโรงเรียนดำเนินการไปอย่างไร ประสพผลสำเร็จหรือไม่ การสังเกตการสอนครูบางคนอาจจะไม่ได้เห็นข้อเสียบางอย่าง

4. การกำหนดวงจรของการสังเกตการสอน หลังจากที่ได้สังเกตได้ภาพการทำงานของครูแล้ว แผนที่ดีต่อมากก็คือการจัดโปรแกรมตารางการสังเกตที่สมบูรณ์สำหรับครูแต่ละคน ครั้งหนึ่งต่อระยะ 3 ถึง 5 ปี เพราะโดยทั่วไปแล้วรูปแบบของครูมักจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงรวดเร็วนัก

5. บันทึกการสังเกตการสอนทั้งหมด ควรจะมีการบันทึกที่สมบูรณ์เกี่ยวกับการสังเกตการสอน เพื่อให้สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับการอภิปรายกับครู อาจจะใช้การบันทึกขณะสังเกตการสอนไปด้วย หรือสังเกตครั้งหนึ่งแล้วออกไปจดบันทึกข้างนอก ซึ่งบันทึกลงในแบบพิมพ์ที่กำหนดพฤติกรรมไว้แล้ว หรือบันทึกพฤติกรรมสั้น ๆ ที่สังเกตเห็น¹

ในค่านความมุ่งหมายของการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายคนให้แนวคิดที่สอดคล้องกันดังนี้

แฟลนเคอร์ (Flander) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสังเกตพฤติกรรมการสอนดังนี้

1. เพื่อให้ครูได้พัฒนาพฤติกรรมการสอนและสามารถควบคุมพฤติกรรมสอนของตนได้

¹ประหยัค ศรีวิหะ, ชาญชัย อาจินสมาจาร, "การจัดตั้งและการดำรงไว้ซึ่งโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพในการประเมินครู," หน้า 53.

2. เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนกับผลการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น
4. เพื่อมุ่งศึกษาพฤติกรรมที่สังเกตได้¹

ธีรชัย ปุณณโชติ กล่าวถึงประโยชน์ของการสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างเป็นระบบว่าสามารถนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้ เพราะช่วยให้ครูได้ทราบพฤติกรรมการสอนของตนเองในห้องเรียนได้ชัดเจน ทำให้สามารถปรับปรุงตนเองได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยได้²

จะเห็นได้ว่า การประเมินหรือการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู มีความมุ่งหมายสำคัญที่จะปรับปรุงวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง การประเมินพฤติกรรมการสอนเป็นการช่วยให้ครูกู้ตัวเองว่าวิธีการสอนของตนเป็นอย่างไร จะค้นหาแนวทางปรับปรุงการสอนต่อไป

ปัญหาอย่างหนึ่งที่นักการศึกษาทั้งหลายประสบอยู่ คือ การหาเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้เพื่อประกอบการสังเกตและประเมินพฤติกรรมการสอนของครู สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีใครคิดค้นขึ้นมาโดยตรง ส่วนมากใช้วิธีการดัดแปลงมาใช้ สำหรับการสร้างเครื่องมือ ระเบียบวิธี เพื่อประกอบการสังเกตและประเมินพฤติกรรมการสอนของครู มีดังนี้

แฟลนเคอร์ (Flander) ได้สร้างเครื่องมือสำหรับบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูและนักเรียนที่เรียกว่า เอฟ ไอ เอ ซี (FIAC ย่อมาจาก Flander's Interaction Analysis Categories) โดยแบ่งพฤติกรรมของครูเป็น 3 กลุ่ม

¹Ned A. Flander, Analyzing Teaching Behavior, p. 2.

²ธีรชัย ปุณณโชติ, "การสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ," วารสารครุศาสตร์ (สิงหาคม-ตุลาคม 2515) : 13.

10 พฤติกรรมดังนี้

พฤติกรรมทางอ้อม

1. ครูให้การยอมรับความรู้ดีของนักเรียน
2. ครูชมเชยหรือสนับสนุนให้กำลังใจ
3. ครูยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้
4. ครูตั้งคำถาม

พฤติกรรมทางตรง

5. ครูบรรยาย
6. ครูออกคำสั่งให้แนวทาง
7. ครูวิจารณ์หรือใช้อำนาจ

พฤติกรรมนักเรียน

8. นักเรียนพูด และตอบคำถามของครู
9. นักเรียนเริ่มพูดก่อน
10. นักเรียนเงี่ยบ ความคิดสืบสน¹

โอเบอร์และคณะ (Ober and Others) ได้สร้างเครื่องมือจัดระบบ
กลุ่มพฤติกรรมของครูและนักเรียนเป็น 2 ประเภทคือ

1. อาร์ ซี เอส (RCS ย่อมาจาก The Reciprocal Category System) ซึ่งปรับปรุงมาจาก เอฟ ไอ เอ ซี (FIAC ของแฟลนเดอร์ เป็นระบบที่ใช้สังเกตการพูดของครูและนักเรียน จำแนกพฤติกรรมออกเป็น 19 ประเภท แบ่งเป็นคู่ ๆ แต่ละคู่เป็นพฤติกรรมอย่างเดียวกัน แต่ใช้เครื่องหมายเป็นตัวเลขกำกับ พฤติกรรมของครูและนักเรียนต่างกัน

¹Ned A. Flanders, Analyzing Teaching Behavior, pp. 33-37.

2. อี ที ซี (ETC ย่อมาจาก Equivalent Talk Categories) เป็นระบบหนึ่งซึ่งแบ่งพฤติกรรมลักษณะการพูดออกเป็น 9 ประเภท แล้วใช้เกณฑ์ในการสังเกตลักษณะการโต้ตอบกันระหว่างครูกับนักเรียนขณะสอน¹

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ได้สร้างเครื่องมือเพื่อศึกษาความสามารถของครู ได้มีการปรับปรุงหลายครั้งจนได้ชื่อว่า การตั้งชื่อพฤติกรรมการสอน (A Taxonomy of Teaching Behaviors) เครื่องมือนี้ประกอบด้วยข้อความที่กล่าวถึงพฤติกรรมการสอนที่สามารถจัดอันดับได้ (Ratable) จัดกลุ่มพฤติกรรมได้ 19 กลุ่ม คือ พฤติกรรมการสอนด้านทักษะวิชาชีพ การพูดและรูปแบบของภาษา การเตรียมการสอน การประเมินผล แรงจูงใจ วินัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การบรรยาย การถามตอบ การให้งานปฏิบัติ การใช้อุปกรณ์ การให้แรงเสริม การทบทวน การถ่ายโยง การอนุมาน กับการแก้ปัญหา การอภิปราย การรายงาน การสอนให้เหมาะสมกับบุคคล และทักษะทั่วไป²

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูอาจารย์ในประเทศไทยนั้น ส่วนมากเป็นการประเมินพฤติกรรมจากผู้เรียนและครูอาจารย์ประเมินตนเอง ส่วนเครื่องมือสำหรับใช้ประเมินนั้นมักจะเป็นแบบสอบถามที่สามารถจัดอันดับได้ (Ratable)

¹Richard L. Ober, Ernest L. Bentley., and Edith Miller, Systematic Observation of Teaching (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1971), pp. 37-86.

²D.P. Baral, R.E. Snow., and D.W. Allen, A Taxonomy of Teaching Behaviors, 1969. อ้างใน นิโบล นิมกิงรัตน์, ครุฑ หาญตระกูล, "การประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526), หน้า 9.

สาขาการศึกษาทั่วไป

ในปี พ.ศ.2518 กุลวดี เรื่อง เกษ ใ้คว้าวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการสอนของครูค้ำนการเตรียมการสอและการใ้ช้อุปกรณการสอ" โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูภาษาไทย ระดับประถมศึษา จังหวักราชบุรี จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใ้ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจชนิด 2 ตัวเลือก คือปฏิบัติกับไม่ปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูชายและครูหญิงมีพฤติกรรมกรรมการสอนค้ำนการเตรียมการสอ และการใ้ช้อุปกรณการสอไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05
2. ครูที่มีวุฒิต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการสอนค้ำนการเตรียมการสอและค้ำนการใ้ช้อุปกรณการสอไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05
3. ครูที่มีจำนวนปีในการสอต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการสอนค้ำนการเตรียมการสอและค้ำนการใ้ช้อุปกรณการสอไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05¹

ในปีเดียวกัน นรา บุรณรัช ใ้คว้าวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการสอนค้ำนการจูงใจและค้ำนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยใ้ช้แบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึษาและมัธยมศึษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2517 จำนวน 51 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปริมาณการสอค้ำนการจูงใจ ครูจะใ้ช้ต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใ้ช้สอมากคือ ประเทหน้าเทคนิค ขบวนการ และวิธีสอแบบต่าง ๆ และใ้ช้ช้อยที่สุดคือการยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใ้ช้
2. ปริมาณการสอค้ำนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูจะใ้ช้ปริมาณต่างกัน พฤติกรรมที่ครูใ้ช้มากคือ พฤติกรรมที่ครูกระตุ้นใ้ให้นักเรียนตอบ ส่วนพฤติกรรมที่ครูใ้ช้ช้อยที่สุดคือ พฤติกรรมที่นักเรียนเป็นผู้ริเริ่ม

¹กุลวดี เรื่อง เกษ, "พฤติกรรมกรรมการสอนของครูค้ำนการเตรียมการสอและการใ้ช้อุปกรณการสอ" (วิทยานิพนธ์การศึษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518).

3. ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาจะมีพฤติกรรมการสอน จะมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูเพศหญิงมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูเพศชาย ส่วนครูที่มีวุฒิต่างกันและมีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05¹

ในปี พ.ศ. 2521 ประสงค์ แสงแก้ว ได้วิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูลำปาง ตามทัศนะและความคาดหวังของนักศึกษา" กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษา จำนวน 610 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นอันดับสูง ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเป็นอันดับรองลงไป และด้านการประเมินผลการเรียนและนำข้อมูลย้อนกลับ เป็นอันดับสุดท้าย

2. นักศึกษาคาดหวังให้อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านการช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติมเป็นอันดับสูง ด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเป็นอันดับปานกลาง

3. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษา แตกต่างกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามความคาดหวังของนักศึกษาที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างจากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

5. นักศึกษาที่เรียนวิชา เอกต่างกัน มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน²

¹นรา บุรณรัช, "พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518).

²ประสงค์ แสงแก้ว, "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูลำปางตามทัศนะและความคาดหวังของนักศึกษา" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521).

ในปีเดียวกัน วันทนี ชูศิลป์ ใ้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก" ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ในวิทยาลัยโดยส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนทั่วไปในแต่ละด้านเป็นปริมาณต่างกัน และส่วนมากสูงกว่า เกณฑ์ปานกลาง และพฤติกรรมที่ดีที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านที่มีปริมาณน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

2. เมื่อแยกพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชาพบว่า ส่วนมากได้ผลสอดคล้องใกล้เคียงกับพิจารณาเป็น ส่วนรวม

3. วิธีสอนที่อาจารย์แทบทุกสาขาวิชาใช้มากที่สุด คือ วิธีสอนแบบบรรยายแต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมภายหลัง¹

ในปี พ.ศ. 2522 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ใ้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู" จากกลุ่มตัวอย่างวิทยาลัยครู 6 กลุ่ม จำนวน 9 วิทยาลัย ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้บริหารต่างก็ประเมินการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูว่า คุณภาพการสอนอยู่ในขั้นดี และมีความเห็นใกล้เคียงกันว่า อาจารย์ผู้สอนกระทำกิจกรรมการสอนบ่อยครั้งมากในเรื่องการเตรียมการสอนล่วงหน้า มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน

เมื่อเปรียบเทียบความเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาและผู้บริหารพบว่า กิจกรรมการสอนที่อาจารย์ให้หน้าหนักคะแนนแก่ตนเองมากกว่าที่นักศึกษา และผู้บริหาร เป็นผู้ให้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01²

¹วันทนี ชูศิลป์, "การศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์วิทยาลัยครูพิบูลสงครามพิษณุโลก" (รายงานการวิจัย ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก, 2521).

²หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, "การศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู" (รายงานการวิจัย หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2522).

ในปี พ.ศ. 2523 หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา คำนการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน" กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จากทุกเขตการศึกษา จำนวน 582 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในห้องเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า

ครูประมาณร้อยละ 85 มีพฤติกรรมการปลูกฝังจริยธรรมที่เหมาะสม พฤติกรรมของครูที่ไม่เหมาะสมส่วนใหญ่จะเป็นด้านตรงต่อเวลาและการแต่งกาย ซึ่งพบในครูชายมากกว่าครูหญิง และครูมีวุฒิต่ำกว่าครูมีวุฒิสสูง ในค่านการปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พบว่า ครูมีการปรับแก้ประมาณร้อยละ 25 สำหรับวิธีการที่ครูใช้ในการปลูกฝังจริยธรรม คือ วิธีการบอกแนะนำ ส่วนจริยธรรมที่ครูปลูกฝังนั้น ปลูกฝังด้านความรับผิดชอบและระเบียบวินัยมากที่สุด คือร้อยละ 63.23 และ 46.56 ตามลำดับ¹

ในปี พ.ศ. 2524 จีราพร ชีระพัฒนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรม การสอนของอาจารย์พยาบาล ในสามมหาวิทยาลัย ตามทัศนะและความคาดหวังของ นักศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหิดล และเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 337 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์พยาบาลทั้งสามมหาวิทยาลัยใช้พฤติกรรมการสอนด้านคุณภาพของภาษาและเสียงเป็นอันดับสูง รองลงไปได้แก่การเตรียมการสอนและการควบคุมวินัย ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ ค่านการประเมินผลการเรียน สำหรับความคาดหวังของนักศึกษาปรากฏว่า ต้องการให้อาจารย์ใช้พฤติกรรมค่านการเตรียมการสอนเป็นอันดับสูง ค่านการเสนอเนื้อหาและค่านการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นอันดับรองลงไป ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ ค่านการมอบหมายงาน

¹ หน่วยงานนิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, รายงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา คำนการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน (กรุงเทพมหานคร . จงเจริญการพิมพ์, 2525).

2. พฤติกรรมการสอนทุกพฤติกรรมของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษา
แตกต่างจากความคาดหวังของนักศึกษาอย่างมีระดับความมีนัยสำคัญ .01

3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีทัศนะ
และความคาดหวังต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05¹

ในปี พ.ศ. 2525 ธีระวัฒน์ เสวตอมร ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู"
ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย 2 ชุด คือ แบบสอบถามสังคมศึกษาชั้น
ประถมปีที่หก และแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคม
ศึกษาของครู กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่หก จำนวน 378 คน
จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย
พบว่า

นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพฤติกรรมการสอนที่ครูสังคมศึกษาแสดงมาก
ได้แก่ มีความมั่นใจในการสอน ใช้ภาษาและสำเนียงในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ
ได้ง่าย ชัดเจน สนใจนักเรียน มีความยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือ แนะนำและชี้แนะ
ทางที่ถูกต้อแก่นักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดโดยการถามคำถามให้นักเรียนตอบ
อย่างมีเหตุผล ตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่า เพื่อทบทวนบทเรียน รวมทั้งสนใจ
ฟังคำถามและพยายามตอบคำถามของนักเรียนอย่างเต็มใจ ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียน
ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรแสดงน้อย ได้แก่ การแสดงความรู้สึกโกรธมากหรือเสีย
ใจมาก เฉยเมย เจ็บขริม หงุดหงิดเสมอ ใช้คำพูดกระแทก หัวเราะเยาะ ทูบโตะ
กล่าวตำหนิ มองหรือแสดงอาการให้นักเรียนรูวว่าตนกำลังทำผิด นอกจากนั้น ยังมี

¹ธีระพร ธีระวัฒน์, "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในสาม
มหาวิทยาลัย ตามทัศนะและความคาดหวังของนักศึกษา" (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
สาธารณสุขมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,
2524).

ความเห็นว่ ครูควรเข้าและออกจากห้องสอนให้ตรงเวลา และไม่ควรวีใช้เวลาสอนไปสนทนากับแขก¹

ในปี พ.ศ. 2526 สู่เจตน์ ส่งสัมพันธ์สกุล ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยค่านการจูงใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา" กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทยรายวิชาบังคับ จำนวน 25 คน นักเรียน จำนวน 597 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบ 2 ชุด สำหรับครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยรายวิชาบังคับ แสดงพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจเกี่ยวกับการให้นักเรียนรู้จักหมายก่อนการ เรียนอยู่ในอันดับมาก ส่วนพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครู วิธีสอนของครู การให้นักเรียนรู้ผลสำเร็จในการเรียน การให้รางวัล และการลงโทษ พบว่า ครูภาษาไทยแสดงออกปานกลาง สำหรับครูที่มีอายุต่างกัน พบว่า แสดงพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพ วิธีสอน และการให้นักเรียนรู้ผลสำเร็จในการเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจเกี่ยวกับการให้นักเรียนรู้จักหมายก่อนเรียน การให้รางวัลและการลงโทษ ครูภาษาไทยที่มีอายุต่างกัน แสดงออกต่างกัน ครูวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง ค่านความต้องการของนักเรียนพบว่า นักเรียนต้องการให้ครูวิชาภาษาไทยแสดงพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจเกี่ยวกับวิธีสอน และการให้นักเรียนรู้จักหมายก่อนการ เรียนเป็นอันดับ 1 ต้องการให้ครูแสดงพฤติกรรมการสอนค่านการจูงใจเกี่ยวกับการให้รางวัลและการลงโทษเป็นอันดับที่ 5 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย²

¹ระวีวรรณ เสวตามร, "ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525).

²สู่เจตน์ ส่งสัมพันธ์สกุล, "การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยค่านการจูงใจของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526).

ในปีเดียวกัน ประชุม ผงผาน ได้วิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนวิชาชีพรูของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของนักศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นนักศึกษาของวิทยาลัยครูระดับ ป.กศ.สูง และ ค.บ. จำนวน 718 คน ผลการวิจัยพบว่า

อาจารย์มีพฤติกรรมการสอนวิชาชีพรู คำนึงการจัดเตรียมการสอนมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ คำนึงส่งเสริมวินัยในการเรียน และคำนึงเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน ส่วนพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์ใช้อยู่ในเกณฑ์น้อยได้แก่ คำนึงการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน คำนึงประเมินผลการเรียนการสอน และคำนึงนำข้อมูลย้อนกลับ¹

ในปีเดียวกัน นิโบล นิมกิงรัตน์ และครุณ หาญตระกูล ได้วิจัยเรื่อง "การประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" โดยใช้แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนทั่วไป สำรวจพฤติกรรมการสอนจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ 90 คน นักศึกษาที่เรียนกับอาจารย์ในกลุ่มตัวอย่าง ดังกล่าว จำนวน 1,778 คน ผลการวิจัยพบว่า

อาจารย์โดยส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนทั่วไปแต่ละด้านต่างกัน และส่วนมากจะสูงกว่าเกณฑ์ปานกลาง โดยที่มีพฤติกรรมสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของภาษาและเสียง ส่วนพฤติกรรมที่มีปริมาณน้อยที่สุด และมีปริมาณต่ำกว่าเกณฑ์ปานกลางทุกภาควิชาคือ คำนึงประเมินผลการสอนและการเรียน สำหรับผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ทางอาชีพครูกับนักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางอาชีพครู ประเมิน

¹ ประชุม ผงผาน, "พฤติกรรมการสอนวิชาชีพรูของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของนักศึกษา" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2526).

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีระดับความมีนัยสำคัญ .01 ส่วนการสำรวจเกี่ยวกับการใช้วิธีสอนของอาจารย์พบว่า โดยส่วนรวมแล้วใช้แบบบรรยายและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมภายหลังมากที่สุด รองลงมา เป็นวิธีสอนแบบบรรยายฝ่ายเดียว ส่วนนักศึกษาต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบแนะแนวทางสำคัญ และให้ผู้เรียนไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีสอนแบบกำหนดปัญหาขึ้น แล้วช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา วิธีสอนให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติ และวิธีสอนแบบออกนิยาม ทฤษฎี หรือกฎเกณฑ์ก่อน แล้วจึงอธิบายให้เข้าใจ แล้วแสดงวิธีนำไปใช้ภายหลัง¹

สาขาพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2522 นาคิต บิลมาศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดพลานามัยของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 200 คน ผลการวิจัยในค่านี้นี้เกี่ยวกับการสอน ครูพลศึกษาควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. รู้เกี่ยวกับกลไกการสอนโดยทั่วไป
2. รู้กลไกการสอน เทคนิค และวิธีสอนพลศึกษา
3. มองเห็นความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงในลักษณะอาการ

และพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน เช่น ความนึกปกติทางทรวงอก

4. เห็นปัญหาของเด็กบางคนที่เขาคลุมเพื่อนไม่ได้

¹นิโบล นิมกิงรัตน์, ครุณ หาญตระกูล, "การประเมินพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (เอกสารการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526).



5. รู้กิจกรรมพลศึกษาแต่ละอย่างว่าให้คุณค่าแก่เด็กไม่เหมือนกัน
6. ใช้สถานที่และอุปกรณ์ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
7. ทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด
8. ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการฝึก สาธิต พุคแต่น้อย
9. รู้ขอบเขต วัตถุประสงค์ ของกิจกรรมทางพลศึกษา
10. มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการสอน
11. รู้หลักของความปลอดภัย¹

ในปีเดียวกัน มานิต โกลอินทรีย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามหัวหน้าหมวดพลานามัยและครูพลศึกษาทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 190 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทด้านการสอน พบว่า ครูพลศึกษาต้องพัฒนานิสัยการออกกำลังกายของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษา วางระเบียบการเรียนการสอน และการรวมโครงการสอนประจำปี²

ในปี พ.ศ. 2523 สมชาย ธรรมโกศล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดผลวิชาพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร" โดยใช้แบบสอบถามให้ครูพลศึกษาตอบ จำนวน 150 คน จาก 65 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการวัดผลวิชาพลศึกษาที่ใช้มาก คำนวณความรู้วัดโดยการสอบด้วยข้อสอบปรนัย คำนวณสมรรถภาพทางกายวัดเฉพาะบางรายการ คำนวณทักษะวัดทั้งทักษะ เฉพาะและ

¹นาถิต บิลมาศ, "คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงปรารถนาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" หน้า 85-86.

²มานิต โกลอินทรีย์, "บทบาทของครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

การเล่นเป็นทีม ส่วนค่านเจตคติวัดจากการมาเรียนและการแต่งกายของนักเรียนใน ชั่วโมงพลศึกษา¹

ในปี พ.ศ. 2524 อนันต์ เอี้ยวเจริญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูพลศึกษา เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูพลศึกษา" โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 315 คน ผลการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอน พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูอื่น ๆ มีความเห็นว่าครูพลศึกษามีสมรรถภาพด้านความเข้าใจและการใช้หลักสูตรการสอนและบริหารวิชาการ ปกครองชั้นเรียนและการแนะแนว ครูพลศึกษาเองเห็นว่าการสอนพลศึกษาเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และเห็นว่าการสอนและการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด²

ในปีเดียวกัน สาธิต ลิมขจร เกษ ไค้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวิชากิจกรรมพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ที่สอนกิจกรรมพลศึกษา จำนวน 277 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน พบว่า ขาดการประสานงานระหว่างอาจารย์ในเรื่องการสร้างแบบทดสอบ ไม่มีแบบทดสอบมาตรฐาน เกิดการคัดค้านผลการเรียนแต่ละวิทยาลัยไม่เหมือนกัน³

¹สมชาย ธรรมโกศล, "ปัญหาการวัดผลวิชาพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523).

²อนันต์ เอี้ยวเจริญ, "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูพลศึกษา เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูพลศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524).

³สาธิต ลิมขจร เกษ, "ปัญหาการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวิชากิจกรรมพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524).

ในปี พ.ศ. 2526 สุทัศน์ วรรณวิจิตร ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา" โดยใช้แบบสอบถามไปยังอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา รวมทั้งสิ้น 642 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าการสอนทุกด้านโดยรวม ๆ มีความสำคัญอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนพฤติกรรมการสอนที่เกิดขึ้นจริง อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่างกัน โดยอาจารย์เห็นว่าพฤติกรรมทั้ง 9 ด้าน โดยรวม ๆ อยู่ในเกณฑ์มาก แต่นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมเพียง 4 ด้าน ที่อยู่ในเกณฑ์มาก คือ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการควบคุมวินัยในชั้นเรียน และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน นอกนั้นอีก 5 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ด้านการเลือกใช้สถานที่และอุปกรณ์ ด้านปรัชญาการสอน ด้านการมอบหมายงานให้ทำ ด้านการเสริมแรงทางการเรียน และด้านการประเมินผลและนำข้อมูลย้อนกลับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความสำคัญในการสอน ปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีระดับความนัยสำคัญ .05 รวม 6 ด้าน คือ ด้านการเลือกใช้สถานที่และอุปกรณ์ ด้านปรัชญาของการสอน ด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการเสริมแรงทางการเรียน ด้านการประเมินผล และนำข้อมูลย้อนกลับ และด้านการควบคุมวินัยในการเรียน ส่วนอีก 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ จากการประเมินของอาจารย์ที่มีจำนวนปีในการสอนน้อย และมีจำนวนปีในการสอนมากเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความสำคัญในการสอน กับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน¹

¹สุทัศน์ วรรณวิจิตร, "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526).

ในปีเดียวกัน ชวัชชัย สุทราภัย ได้ทำวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูตามการรายงานของตนเอง" โดยใช้แบบสอบถามไปยังอาจารย์พลศึกษา 72 คน และนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา 240 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์พลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือพฤติกรรมการสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน
2. นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาอยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้คือ พฤติกรรมการสอนด้านวินัยในการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัวในการสอน ด้านการมอบงานให้ปฏิบัติ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พลศึกษากับศึกษาวิชาเอกพลศึกษา เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01
4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ของอาจารย์พลศึกษา และนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาทั้ง 6 กลุ่มวิทยาลัยครู เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมสอนของอาจารย์พลศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01¹

¹ชวัชชัย สุทราภัย, "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูตามรายงานของตนเอง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526).

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1970 วูด (Wood) ได้ศึกษาวิธีการสังเกตพฤติกรรมการสอนหลายระบบ ประกอบด้วยเครื่องมือ เอฟ ที ซี บี (FTCB) อาร์ ซี เอส (RCS) และแบบรายงานการฝึกการสอนของครู ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมช่วยให้ครูสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนให้สัมพันธ์กับการใช้แบบระบบการสอน และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน¹

ในปี ค.ศ. 1974 กรีนวูด (Greenwood) ได้วิจัยเพื่อพัฒนาแบบทดสอบ เอส อี ซี ที บี (SECTB ย่อมาจาก Student Evaluation of College Teaching Behavior) ที่มหาวิทยาลัยฟลอริดา พบว่า พฤติกรรมที่สำคัญของอาจารย์ในความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้บริหาร มีดังนี้ สามารถทำให้เข้าใจง่าย มีการสอนที่ทันสมัย มีความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน ไม่หยุดสอนบ่อย ๆ ให้ความสำคัญกับตนเองกับนักศึกษา รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา รู้เทคนิคการวัดผล ให้งานอย่างกระฉับกระฉวยและเหมาะสม มีความรอบรู้ทันเหตุการณ์ และเข้าใจปัญหาของนักศึกษาได้²

ในปีเดียวกัน ฟาวเลอร์ (Fowler) ได้วิจัยเรื่อง "มโนทัศน์ ปฏิกริยา และการรับรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่มีต่อวิธีสอนวิชาพลศึกษาแบบต่างกัน" โดยทดลองกับนักเรียนระดับประถมศึกษาในสหรัฐอเมริกา จำนวน 28 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ในการสอนวิชาพลศึกษาครูผู้สอนจะมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน

¹Sammel E. Wood, "A Multidimensional for The Observation Analysis and Assessment of Classroom Behavior," Journal of Research and Development in Education 4 (1970) : 84-102.

²Gordon E. Greenwood, "The Student Evaluation of College Teaching Behaviors," Journal of Education Measurement 2 (Summer 1974) : 141-143.

แต่นักเรียนเข้าใจและรู้อึ้งพฤติกรรมที่ครูแสดงออกได้ก็ จึงเกิดบรรยากาศในการสอนที่ดี
 เกิดมโนทัศน์ที่ดีต่อวิชาพลศึกษา¹

ในปี ค.ศ. 1980 คาร์เตอร์ (Carter) ได้วิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูในชั้นเรียน โดยใช้ระบบวิเคราะห์ปฏิริยาต่อกันของแฟลนเคอร์ร่วมกับรูปแบบปรับปรุงการสอน" ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจากโรงเรียนในเมืองซาจินาร์ รัฐมิชิแกน จำนวน 176 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 122 คน กลุ่มควบคุม 54 คน ในกลุ่มทดลองนั้นแบ่งออกเป็นสองกลุ่มย่อย คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกหัดตามแบบระบบวิเคราะห์ปฏิริยาต่อกันของแฟลนเคอร์อย่างเดี่ยว และกลุ่มทดลองอีกกลุ่มหนึ่งได้รับการฝึกทั้งสองแบบคือ เพิ่มรูปแบบปรับปรุงการสอนไปด้วย ซึ่งแบบของแฟลนเคอร์เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจา ในการทดลองครั้งนี้กระทำ 3 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่ได้รับการฝึกจากกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในทางที่ดีและเห็นความสำคัญของพฤติกรรมการสอนมากขึ้น ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบมโนทัศน์ มาตรฐาน และแบบทดสอบของแฟลนเคอร์

2. ครูที่ได้รับการฝึกจากกลุ่มทดลองทั้งสอง มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน แตกต่างจากทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนอย่างมาก²

¹John Stuart Fowler, "The Attitudes, Reactions and Perception of Elementary School Children Towards Difference in Teaching Methods in Physical Education," Dissertation Abstracts International 8 (February 1974) : 5095-A.

²Homer Earl. Carter, "Changing Teachers' Classroom Behavior Through The Use of Flanders' Interaction Analysis System Applied in Conjunction With a Teaching Clinic Model," Dissertation Abstracts International 41 (August 1980) : 633-A.

ในปี ค.ศ. 1981 ครอสซิน (Crossin) ได้วิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมในศูนย์ครู เพื่อได้รับรู้เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในชั้นเรียน" ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อสำรวจผลการมีส่วนร่วมในศูนย์ครูที่แฟร์ฟิลด์ และคอนเนกติกัต ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของอเมริกา ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน ตามรายงานของครูที่มีส่วนร่วมกิจกรรมของศูนย์ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ศึกษาสภาพทั่วไป และวิเคราะห์ศูนย์ครูทั้งสอง 2. สำรวจความคิดเห็นของสมาชิกศูนย์ครูทุกแห่ง 3. สัมภาษณ์อย่างละเอียดสมาชิกศูนย์ละ 10 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีสมาชิกที่เป็นครูประจำการและสอนมาแล้วประมาณ 7 ปี สมาชิกจะได้รับบริการจากศูนย์ในด้านคุณค่าหนังสือในห้องสมุด เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ การประชุม ฝึกงาน การโฆษณา และอื่น ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการสอน ซึ่งศูนย์ครูทั้งสองจะจัดอบรม สัมมนาในวันหยุดที่เหมาะสม เพื่อจะได้ออกช่วยกันนำปัญหาที่สอนในชั้นเรียนมาอภิปรายหาทางแก้ปัญหาคือต่อไป¹

ในปี ค.ศ. 1982 คามิส (Khamis) ได้วิจัยเรื่อง "การรับรู้พฤติกรรมการสอนที่เป็นจริงและในอุดมคติ กับองค์ประกอบของการสอนนักเรียน ของนักศึกษาครูปีสุดท้าย" ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อที่จะพัฒนาและทดสอบการนิเทศกระบวนการสื่อสารและคุณภาพที่ช่วยให้นักศึกษาครูขณะทำการสอน โดยการสังเกตสมรรถนะการสอนที่แท้จริงและในอุดมคติ 35 อย่าง ซึ่งเป็นการลดปัญหาทำให้สมรรถนะดังกล่าวนำไปใช้ได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1. นักศึกษาครู 2. อาจารย์ 3. อาจารย์นิเทศการสอน 4. แบบสังเกตการสอนของอาจารย์นิเทศ 5. แบบตรวจสอบครั้งสุดท้าย โดยแบ่งกลุ่มนักศึกษาครูเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง 32 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลจากแบบสังเกตการสอนและ

¹ Pliscilla Betsy, Crossin, "Participation in Teachers' Centers and Perceived Impact Upon Teacher Behavior in Classroom," Dissertation Abstracts International 42 (November 1981) : 2080-A.

แบบตรวจสอบครั้งสุดท้ายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนข้อมูลจากกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จากการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมการสอนดีกว่ากลุ่มควบคุม และได้พบเป้าหมายของสมรรถนะทั้ง 35 อย่าง โดยมีข้อเสนอแนะว่า 1. ทางฝึกครูทั้งหลายให้มีการป้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ควรมีอัตราส่วนระหว่างอาจารย์นิเทศและนักศึกษาครูให้เหมาะสม 3. ปรับปรุงประสิทธิภาพ สถานภาพของการนิเทศการสอนของอาจารย์¹



ศูนย์วิทยทรัพยากร

¹Monir Geonge, Khamis, "Final Year Student Teachers' Actual and Ideal Perceptions of Certain Teaching Behaviors and Their Modification Through Student Teaching," Dissertation Abstracts International 43 (September 1982) : 765-A.